

Sammendrag situasjonsrapportering – Uke 40

Hensikten med situasjonsrapporteringen er å få en oversikt over situasjonsbildet slik at Landbruksdirektoratet kan videreformidle informasjon til øvrig forvaltning, næring og forskning og slik oppnå en felles forståelse av gjeldende situasjon.

Situasjonsrapport fra Landbruksdirektoratet– Uke 40

Hendelse: Barkbiller

1. Situasjonsbilde

I barkbillesesongen 2021 har Landbruksdirektoratet bedt om ukentlige situasjonsrapporter fra statsforvaltere i fylkene berørt av høy lokal risiko og Statsforvalteren i Innlandet hvor det ble meldt om bekymring for utbrudd av stor granbarkbille. Den ukentlige rapporteringen ble gjennomført fra uke 26-34. Etter samtale med de aktuelle statsforvalterne i uke 36 ble det enighet rundt å fortsette rapporteringen da flere skader kan ventes observert utover høsten. I første omgang har Landbruksdirektoratet bedt om rapporteringer hver annen uke frem til høstferien, dvs. i uke 38 og uke 40. Om rapporteringen skal fortsette utover dette må vurderes sammen med statsforvalterne.

Det siste varselet for risiko for utbrudd ble gitt fredag 20. august. Følgende varsel ble gitt:

- **Sone 1: Risikoen** vurderes som lokalt høy i deler av sone 1. Særlig Vestfold og Telemark (Porsgrunn og Siljan) har lokaliteter med høye fellefangster og påvisninger av nye angrep. Også andre deler av sone 1 har enkelte lokaliteter med mer enn 20 000 biller per felle (Buskerud, Akershus, Østfold), men de fleste av disse har ikke observasjoner av vesentlige barkbilleangrep så langt. Om det finnes slike angrep, så kan slike skader i mange tilfeller bli synlige først etter sommersesongen og utover høsten. **Usikkerheten** for varselet vurderes som høy. De fleste steder har gjennomført første generasjon innen midten av juli, men vi vet ikke i hvilken grad disse billene har forlatt treet for å angripe nye trær eller om de blir værende i treet fram til overvintring. Juli har vært rekordvarm, men det har også kommet mye nedbør fra siste del av juli og inn i august som kan ha virket dempende på billenes fluktaktivitet. Ved slutten av periode 4 kan mer enn halve livsløpet for andre generasjon være gjennomført i mange lokaliteter. Varselet er gitt av Landbruksdirektoratet etter råd fra NIBIO, 20. august 2021.
- **Sone 2: Risikoen** vurderes som lav for sone 2 (omfatter Innlandet). Enkelte lokaliteter i sone 2 har mer enn 20 000 biller per felle i denne sesongen, men majoriteten av lokalitetene har langt lavere verdier. Det er ikke kommet inn meldinger om angrep av vesentlig omfang i sone 2. Første generasjon ble fullført i perioden 5. juli – 9. august, og hvor stor del av en eventuell andre generasjon som er gjennomført så langt varierer mye mellom lokalitetene (0 – 63 %). **Usikkerheten** for varselet vurderes som middels. Juli har vært rekordvarm, men det har også kommet mye nedbør fra siste del av juli og inn i august som kan ha virket dempende på billenes fluktaktivitet. Det kan ikke utelukkes at flere nye angrep kan bli synlig i løpet av ettersommeren og høsten. Varselet er gitt av Landbruksdirektoratet etter råd fra NIBIO, 20. august 2021.

SFAG, SFVT, SFOV og SFIN har hatt møter i kontaktutvalg eller tilsvarende før sommeren hvor fokus har vært å forankre beredskapsplanen og roller og ansvar. Gjennom sommeren er det kommet inn noen meldinger om observasjoner av stor granbarkbiller i Vestfold og

Telemark, Oslo og Viken og Innlandet. I de siste rapporteringene meldes det om større omfang av tørkeskadet skog fra SFVT og SFOV. Usikkert hvor mye av den tørkeskadede skogen som er angrepet av barkbiller.

Tømmerkjøpere prioriterer innkjøring av tømmer fra bilveilagre i alle overnevnte fylker, flere planlegger for eventuell prioritering av driftsapparat.

Rapportering uke 40:

Oslo og Viken: SF har fått inn rapporter fra 6 av 52 kommuner til rapporten for uke 40, i tillegg til de 9 kommunene som rapporterte i uke 38. Det meldes om mye skadd og død granskog fra flere kommuner i regionen gjennom sommeren. SF ser ikke noe entydig mønster på om skadene skyldes tørke eller biller, men at mye av årets skade har bakgrunn i tidligere skader (tørkesommeren 2018). Generelt er det en økende bekymring med tanke på fare for angrep i neste års sesong, og SF ønsker å være i dialog med kommunene og næringen i god tid om dette.

- Fra Nordre Follo gir en tømmerkjøper tilbakemelding om «massive mengder tørrgran etter store billeangrep» i en skogsdrift, og at det er registrert mye billeangrep i deler av området de opererer i.
- Fra Bærum har man lite detaljkunnskap om utviklingen av barkbiller i kommunen. Det er ikke observert eller fått inn meldinger om skader på stående skog, kun på liggende trær. En bekymring at grunnlendt tørkeutsatt skog kan bli utsatt ved uheldige forhold i 2022.
- Fra Nore og Uvdal, Rollag og Flesberg meldes det om en del angrep av barkbiller i grupper/ partier/ roser og angrep i enkeltbestand. Forekomster i områder som tidligere er berørt og i hogstflatekanter.
- Fra Nannestad kommune rapporteres det om mer observasjoner av svekkede og tørre enkelttrær/ partier gran nå enn tidligere. Dette har gradvis økt etter tørkesommeren 2018. Det observeres insektangrep/ uttørking i flatekanter og enkelttrær samt mindre grupper i bestand, spesielt i lavereliggende områder med høy bonitet opp til ca 350 moh. Det er mest skader på skog i sør- og vestvendte lier på tørkesvak mark som antagelig fikk tøff medfart under tørkesommeren 2018. Videre rapporteres det om mye skadd virke i skogen etter vinterens snøbrekk. Noe er ryddet men det ligger og står fortsatt mye skadd virke i skogene. Det ble observert «godt med biller» i sommer. Det er en generell bekymring over faren for ytterligere insektsoppblomstring, særlig med bakgrunn i store skogskader på store arealer i Nannestad etter siste vinter som man ikke vil klare å rydde opp i tilstrekkelig grad. Bekymring for en betydelig økning av insektskader dersom kommende sommer blir varm.

Agder: SF har ikke mottatt informasjon fra næringsaktørene, kommunene eller andre om endring i status for barkbiller i fylket de siste to ukene.

Innlandet: Det er ingen rapporter om endret skadebilde hverken fra kommuner eller næringsaktører. Ingen mottatte bekymringsmeldinger siden forrige rapportering. Situasjonsbildet vurderes derfor som uforandret.

Vestfold og Telemark: 27. september inviterte NIBIO Statsforvalteren til å delta på en fagdag i Vestfold med tema skogskader og barkbiller. Flere områder i Holmestrand kommune ble befart. Fra NIBIO deltok både ledere og forskere fra ulike fagområder. NIBIO er bekymret for det økende skadeomfanget de siste årene. Målet med fagdagen var å se nærmere på skadesituasjonen, både med tanke på overvåkingsverktøyene NIBIO jobber med og å sette flere ansatte ved NIBIO inn i de problemstillingene knyttet til tørke og skadegjørere.

Omfang av skader

Statsforvalteren har ikke fått nye meldinger om konkrete skadetilfeller de siste ukene, men vil følge opp dette gjennom kontakt med skogeiersamvirkene utover høsten.

2. Mediebilde og budskap

Landbruksdirektoratet hadde i juni egen nyhetssak og pressemelding. Blitt plukket opp av skognæringens medier. Hovedbudskapet har vært at det nå finnes et varsel og en beredskapsplan for barkbiller og at skogeiere i områder med høye billefangster må ut å sjekke i egen skog. Har lenket til opplæringsvideoer for å kjenne igjen granbarkbille og gangsystemer.

Statsforvaltere har tatt i bruk egne nettsider for å informere om barkbilleberedskap. Skognæringens medier har hatt mange saker om barkbilleberedskap, NRK Vestfold og Telemark med TV-innslag 24. juni, NRK Sørlandet innslag i radio 29. juni. Tømmerkjøpere i alle fylker har forsøkt å nå ut til sine kunder enten ved nyhetssaker på egne nettsider, eller SMS til skogeiere. Hovedbudskapet har vært at det nå finnes et varsel og en beredskapsplan for barkbiller og at skogeiere i områder med høye billetall må ut å sjekke i egen skog.

Usikkerhet om man når ut til skogeiere da det er liten eller ingen respons.

Nyhetssaker og pressemeldinger uke 40:

Vestfold og Telemark: 27. september gjennomførte NRK Vestfold og Telemark intervju med representant fra Statsforvalteren om skadesituasjonen. Intervjuet ble vist i NRK 1 Vestfold og Telemark 28. september, i distriktsnyhetene kl. 19:45. Det ble også sendt nyhetsklipp fra saken i radio.

3. Tiltak som er iverksatt

- Alle overnevnte fylker har gjennomført møter i kontaktutvalg eller tilsvarende med fokus på forankring av beredskapsplanen og roller og ansvar
- Myndigheter og næring har forsøkt å nå ut til skogeiere for å oppfordre til å sjekke egen skog.
- Tømmerkjøpere prioriterer innkjøring av tømmer fra bilveilager
- Tømmerkjøpere planlegger for omdisponering av driftsapparat
- Ldir har bedt om ukentlige situasjonsrapporteringer fra SF i sone 1 og Innlandet for å følge situasjonsutviklingen tett. Sammendrag av situasjonsrapporteringene sendes ut til SF, LMD, næring og forskning.
- Utvidet situasjonsrapportering fra SFAG, SFVT, SFOV og SFIN; uke 38 og uke 40 i første omgang.

Tiltak som er iverksatt uke 40:

Oslo og Viken: Flere av de angrepne bestandene blir avvirket.

Vestfold og Telemark, Agder, Innlandet: Det er ikke iverksatt nye tiltak.

4. Forventet utvikling

Uke 40:

Oslo og Viken: Flere kommuner og næringsaktører melder sin bekymring med tanke på fare for mye angrep neste sesong. Det er mye skadd virke etter snøbrekk forrige vinter, og sannsynligvis også en del granskog som ble tørkestresset i sommer.

Vestfold og Telemark: Statsforvalter forventer fremdeles økt pågang fra skogeiere til tømmerkjøpere.

5. Tiltak som vurderes iverksatt

Midlertidige tømmerlager vurderes opprettet, diskutert i kontaktutvalg. Tiltaket må initieres av næringa. Industrien melder om fulle tømmerlager. Ved utbrudd og uttak av større mengder tømmer har man per i dag ingen midlertidige lager.

Det er viktig at nødvendige tiltak ikke stanser opp på grunn av spørsmål angående økonomiske virkemidler.

Uke 40:

Oslo og Viken: Statsforvalteren ønsker å være i dialog med kommunene og næringen i god tid om neste sesong, hvilke tiltak som bør prioriteres og hvordan kommunene/ næringen kan være i forkant. Statsforvalter ønsker hjelp/ signaler fra Ldir på dette i løpet av høsten.

Vestfold og Telemark: Det er nå opp til kommunene og tømmerkjøperne å engasjere, finne og kontakte aktuelle skogeiere. Statsforvalteren vil følge opp disse aktørene gjennom å innhente statusrapporter med jevne mellomrom.